Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

ריעזעס בלאטס ערשיינט
דרייטאג וואכענטליך
שטארקע, פיעזיאך אונד פריישאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 5 קר. ע. וו.

אויף די זץ צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירן
אונד דער פרענומעראנדאנס-שפ רפי
בענינגס פון דעם הספאבענע דעם
עסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואימצנער בולווארד נומ' 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנדאנס-
אנס-גלעדער צו זענדען בעליעבען.

Nr. 139. דרייצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך טו כסלו ה.תרמ"ב. Pest, den 7 Dezember 1881.

דער קריעג מיט רומעניען.

בעקאנגלייך איזט רומעניען זייגען מיטהילפע פון רוסלאנד בים קריעג געגען דיא טירקייא צו איינער פאללשטענדיגען אנאבהענגיג-קייט געלאנגט, אונד איס דעם פיהרען, פאן דער טירקייא אבהענגען פרסטענטהום רומעניען איזט עטצט פלאטצליך איין אנאבהענגיגעס קאנינגרייך רומעניען געוואָרדען. - וואָס זאללטע נון דער ניעבאמענגע קאנג פאן אינסן אונאבהענגיגע, זעלבסט-שטענדיגע קאנג פאן רומעניען דעם פאלקע דען ווערטה דעם זעלבסטשטענדיגען קאנגטהומס צו-גען? דאס פאלק פערשטיט יא עבען גאר קיינען אונטערשיעד אונד קיינע פערענדערונג. עס פרוסט עטצט ניכט מעהר אונד ניכט וועניגער אלס פריהער: עס צאהלט עטצט ניכט וועניגער, זאנדערן עהער נאך מעהר שטייערן אלס פריהער. וואס זאללט זיך אידס נון דאס זעלבסטשטענדיגע קאנג-טהום האנדגרייפלייך בעקנדען? — נון, וואהרשט! (דאכטע זיך דער ניי-געבאקענע רומעניש קאנג קארל) איך ווערדע איך ציינען, וואס איין זעלבסט-שטענדיגער קאנג זיך ערלייבען קאנן! איך ווערדע ציינען, וויא איך איינע אנדערע מאנארכיע פריא בעליידיגען דארף! אבער האלט! ווען זאללט איך בעליידיגען? דען שוואכען סולטאן איזט מעהר קיי-נע קונסט צו בעליידיגען, דען בעללט שאן ווערע הונד אן — איגר רוסלאנד? הא! הא! דיעזעס האבע איך יא מיין גאנצעס זעלבסטשטענדיגעס קאנג-טהום צו פערדאנקען! - אי, נון! איך ווערדע דיא שטללע, גוטע עסטערייך-אונגאריש מאנארכיע בעליידיגען, דיעזע ווינשט איס ערגען פון דען לע-בען פערדען, איגר דער קאנג איך שאן זאגען, וואס איך ווילל! זיא ווירד עס דעסהאלב נאך איך קי-נען קריעג אנקאממען לאסען!

נעזאגט, געטהאן! בייא דער ערסטען טהראנ-רעדע, דיא קארל אלס קאנג פאן רומעניען גע-האלטען, שווייגט ער איבער אינזערע מאנארכיע, ווייל זיא איהרע הערשאפט איך איבער דיא אינ-טערע דאנו, דיא דאך אן רומעניען גרענצט איגר דאהער איך רומעניש זיין זאללל. איסאבען ווילל.— רומעניען ווייס עס וואהל צו גוט, דאס עס איך דעם בערלינער קאנגרעס, איך דעם אללע איראפאפא-שען גראפמעכטע פערטרעטען וואר, בעשלאפ-סען וואהרדע, דאס דיא אינטערע דאנו איין פרייער שטראם בלייבען מיססע אונד דאס איינע אינענע זאנגענאנגע „דאנו-קאממיססיאן" צו וואהרנע דיע-זער שטראם-פרייהייט, אין זעלבער קאממיססיאן אינזערע מאנארכיע איינע פארהערשענדע שטיט-מע האט, איינגזעזעטצט וואָרדע! - דאס ווייס וואהל רומעניען גאר צו גוט, אבער וואס טהוט? (דאכטע זיך קארל קארל) לאסעטע אונס אינערעססען שווייגן, לאסעטע אונס רופען: דיא אונטערע דאנו, וועלכע צווישען אונזערער דאברודשא אונד רומעניען פלעטסט, נעהאָרט אונס, זיא מוס אלזו פאן אונס אללען בע-וואכט ווערדען, דער עסטערייך-אונגארישע אינ-פלוס דארף ניכט פאהרהערשענד זיין!

נון איזט עטצט דיא פראגע: אב אונזערע מאנארכיע ווירקלייך צו אינזער בעליידיגונג ווייטענס שווייגענד ווירד? ווענן זיך נאך דיא רומע-נישע רעגיערונג אין אינעם „דיפלאמאטישען בריעף" וועכטעל, דער נעוואהנלייך נעהיים געפהרט אונד ניכט פערפפענטליכט ווירד, זא איסנעשפאבען העטטע, זא קאנגטע איהר אינזערע רעגיערונג עבען אויף דיעזע וויזע אנטוואָרטען אונד זיא צוריעכט-ווייזען; אבער אין אינער אפפענטליכען טהראָנרע-דע, פאר אללען פערט-עטערן דעם פאלקעס, זא בעליידיגענד גענען אינזערע מאנארכיע צו שפרע-כען — דאס דארף אינזערע רעגיערונג ניממעל-מעהר דולדען! אללע איראפאפאיישען נאכ-מעכטע ווינשען ווענען דעם פריען האנדעלס נאך דעם אר-ענטע אויך דיא פייהיט דער אינטערן דאנו, אונד גיעמאנד ווירד עס דולדען, דאסס דאס קלייגע ניי-געבאקענע רומעניש קאנגרייך דיא וואבע אן דער פריען דאנו האלטען זאלל!

יא, אויך ענגלאנד האט זיך בעריישט אונזע-רער זאכע אנגענאממען, אינדעם עס זאגטע: דאס זיך דער רומעניש קאנג אן זיינער טהרנרעדע פערשפאבען, אלס ער דיא אינטערע דאנו אלס רומעניש געפיעט מיט רומעניש בעוואהנטע ער-קלערטען!

דיא עסטערייך-אונגארישע מאנארכיע ווילל יא אן דער אינטערן דאנו גיר איהר אלטעס רעכט, וועלכעס איהר גיערדענס פאן אללען איראפאפא-שען גראפמעכטען צוגערקאנגט וואָרדע, איסאבען, אונד דער קאנג פאן רומעניען איזט אים אינרעכטע, אלס ער דיעזעס אלטע רעכט דער עסטערייך-אונגארישען מאנארכיע שטרייטיג מאכען וואללטע.

שאן אין דען לעטצטען דעלע נאציאנס-זיט-צונגען ערקלערטע דער פערט-עטער אינזערעס אינטיערטענען מינסטעריאלס, דאס אינזערע מאנ-ארכיע מיט אללען אינטיערטענען מעכטען אן פריי-דען אונד פריינדשאפט, זאגאר אויך שאן מיט סער-בען לעבע — ניר ניכט מיט רומעניען! — אונד נון שטללט עס זיך ווירקליך העראוס, דאס דיא רומע-נישע רעגיערונג מיט אינס טהאטזעכליך אין פריינד-שאפט לעבען וויל. דיעזע קעקהייט דעס קליינען רומעניען איזט דאך אינבעגרייפלייך. רומעניען ווייס עס יא גיר צו גוט, דאס אינזערע מאנארכיע מיט דעם גראסען דייטשען רייכע אויפ עגגסטע בע-פריינדעט אונד פערבינדעט איזט, אונד דאס עטצט אויך אישאליען מיט אונס אין פריינדשאפטס-בינד-נים קומפט. וויא וואגט עס נון דיעזעס רומעניען אינזערע מאנארכיע געוויסערמאסען צום קריעג העראוס-פאָרדערן? זאללטע דא דאס מעכטיגע רוסלאנד הינטער זיינעם רוקען שטעהען? וויא זונד אלזא דיא רוסישען פריינדשאפטס-פערזיכערונגען, דיא אונס זא אפט געמאכט ווערדען? זאגטע מאן דענן ניכט, דאס אינזערע ניעד אויסווערטיגע מינס-טער גראף קאלנאקי עטצט ביי איינער אבשעדע-נאהמע אין פעטערסבורג דיא פריינדשאפט צווישען אינזערע מאנארכיע אונד רוסלאנד פערזיכערט? — איגר נון, ווערהערע גראף קאלנאקי אין פעטערס-בורג פערווילט, אום אונס רוסלאנדס פריינדשאפט צו זיכערן, וואנט דער ניי-געבאקענע רומעניש קאָ-נג קארל אין בוקארעסט זאלכע בעליידיגונגען אויסגישפרעכען!

עטצט האט נון אינזער ניער אויסווערטיגער מינסטער גראף קאלנאקי דיא עסטע בעפעסט גע-לעגענהייט, אום דיא קונסט זיינער פאלטיק צו צייגען — איגר ווי ווערדען באלד זעהען, וואס ער ביי איזער געלעגענהייט אינטערעסאנט ווירד!

וויא איינע גיעפעסטע דעפעשע אויס בוקארעסט מעלדעט, זוכט מאן עטצט דארט דיא נאך אינ-בעוועטצטען מינסטער-שטעללען שנעלל דורך טיכ-טיגע שטאאטס-מעננער צו בעזעטצען; דיא רומע-נישע רעגיערונג האט אלזא אילע, עטוואס וויכטי-געס צו בעשלעסען — אונד פעללייכט אויך עס-וואס באלד צו אינטערנעהמען!

פערשיעדענע גייאנגקייטען.

*(שטרייט צווישען ארטהא-דאקסיע אונד שטאטוס-קוואָ.) ווייר ערהאלטען אויס קלוזענבורג זייטענס דער דארטיגען שטאטס-קוואָ-געמינדע איינע גראפע-רע בראשורע, אין וועלכער דער שטרייט צווישען דען מישגליעדערן דער דארטיגען ארטהאדאקסען איינגעזיטס אונד דער דארטיגען שטאטס-קוואָ-געמינדע אנדערעזיטס אויספהרליך געשלעכערט ווירד. דיא שטאטס-קוואָ-געמינדע זאה זיך צור פערהעפענטליכונג דיעזער בראשורע פערלאסט אין פאלגע דעס „איסור", דען בעקאנגטליך מעה-רערע נאוגי הדור איבער זיא אונד איהרע „שחטים" פערהעפנט האבען. אין דיעזעס „איסור" הייסט עס געמעלד, דאס דיא שטאטס-קוואָ פעעל שלעכטער זינד אלס דיא נעפאלגען, אונד דאס דאהער דערען „שחטה" אלס „נבלה וטרפה" צו בעטראכטען זיא. צו דיעזעס „איסור" גלייכטע דיא קלוזענבורגער שטאטס-קוואָ-געמינדע אים זא וועניגער שווייגען צו דריפען, אלס זיא ליט איהרער שטאטשען „איך גייגר דעם שלחן ערוך" זיך קאנשטיאָרט האט, זיא אונטערשיעדט זיך אלזא נור דאהורך פאן דען ארטהאדאקסען געמינדען, דאס זיא זיך אונטער דאס יאך דער ארטהאדאקסען קאנצליא נ ניכט בי-גען מאג, וואס דאך קיין אלכעס פערבערעכען, דאס מאן דעסהאלב איבער איינע איך גיזונד דעס שלחן ערוך בעהאנדלנדע געמינדע איינען „איסור" איס-שפרעכען זאללל אים וויטערען פערלייפען דער בראש-שירע ווירד דארגעשעללט, דאס דיא מישגליעדער דער דייטיגען שטאטס-קוואָ-געמינדע וועדער-האלט איינען פריעדליכען איסגלייך פערזוכט, בע-פאר זיא זיך צו דעם בעוויליגען שרייבע איינער „טרענגונג" ענטשלאסען האבען. דיא אנגעבליכען הייפט-אויזאבען דעס שרייבעס וואָרען: „איא שלעכ-טע געמינדע-פערזאלטונג אונד דיא אויפגאבע דעס געגענוערטיגען ראבבינערס. וויא עס אין דער עוועהנטען בראשורע הייסט, האבען זיך דיא מיש-גליעדער דער געגענוערטיגען שטאטס-קוואָ-גע-מינדע וועגען רעגעלונג דער פערזאלטונג אין דער פריהערען איגהיטליכען געמינדע וועדערהאלט אן דאס קלוזענ-מינסטעריאלס געזעגנדעס, וועלכעס דיעזע דער ארטהאדאקסען קאנצליא איבערגאב. דיא אבער דיא אנגעלעגענהייט אבזאלוט פערשלעפע-טע, (אין דער בראשורע ווירד וועדערהאלט אונד מיט נאכדרוק הערפאָרגעהאבען, דאס דער פאר-שטעהער דער פריהער איגהיטליכען געמינדע דער ארטהאדאקסען קאנצליא דורך 15 יאהרע דען יאהרעס-בייטראג פאן 30 גולדען צוזיכערטע, אים וועלכעס גרונדע דער פרעזעס דער דורכפיה-רונגס-קאממיססיאן דיא אנגעלעגענהייט צו פערטו-שען זוכטע, דיעזער פערדאכט איזט איין זא שווע-רער, דאס ער קיים אלס גלויב-ווירדיג ערשיינט.) — וואס דען יונגען ראבבינער בעטרעפפט, ערצעהלט דיא בראשורע אונטער אנדערעם פאלגענדעס: אלס דער פריהערע ראבבינער האגאון אב"ד אברהם גלאזנער צ"ל נפטר וואָרדע, ענטשטאנד איינע פארטיא, וועלכע דעססען זאהן, איינען יונגען ווינהענדלער, דער געמינדע אלס ראבבינער איינגאנגען וואללטע. — עס ערציינטע דעס איינען זאלך אללגעמיינען אונווילען, דאס הגאון הצדיק מק"ק דעעש נ' אין דיינער ענטרישטונג נאך פאר דער „לוח" קלוזענבורג פערלעס. איך דאס טרייבען דער עוועהנטען פארטיא וואָרדע נון מיט דער „קבורה" געוואָרטעט. בין הגאון הצדיק מק"ק

נעציכנעט, וויא הערר פראנץ ליסט דורך זיינע מו-זיק-קונסט!

* (ד י א פ י ע ל ו ו י י ב ע ר י י א ב י י א ד ע ן י ו ד ע ן א ר א ב י ע נ ס.) דיא פאלט-שען בלעטטער פר-אפענטליכען זאעבען איינע קאמישע נאטיץ, וועלכע פאן דערען אינוויסענהייט אין יידישען אנגעלעגענהייטען ציינט. דיעזע נאטיץ לוישטט: „אין איראאא ווירד עס געוויס וועניג בע-קאנגט זיין. דאס דיא יודען אין אראבין, דא זיא נאך פאר דער צערשטאריונג דעם צווייטען טעמפעלס אויס פאלעסטינא אויסגעוואנדערט זינד אונד דא-הער פאן דען זאאצינגען דעם תלמוד ניכט וויססען, אויך הייטע נאך מעהרערע ווייבער הייראטען. דיא „פעלווייבערייא" ניכט אלס זינדע בעטראכטענד. געוואהנלוך הייראטעט יעדער יודע אין אראבין פארליפיג צוויי א ווייבער. נור מיט איינזיללי-גונג דעם ראבבינערס דארף ער נאך צווייא ווייבער הייראטען. מעהר אלס זעכס ווייבער יעדאך ווירד ניעמאנדעם געשטאטטעט. דיא ערסטען צווייא ווייבער פהרען יעדאך דען טיטעל „זאנדישא" (נאט-טינגען). דיא אנדערען נור „אדאליסקען". (פון דיע-זע גיבט עס אים העברעאישען קינע בעציכונגע, דא איך דיעזע דורך כתובה, חופה וקדושין געהיי-ראטעט ווערדען מיססען אונד אלזאו אלאך מעהר אלס נעוואהנליכע „פלגשים" זינד!) שטירבט איינע דער נאטטינגען, זא קאנן איינע דער „אדאליסקען" דערען ראנג איינגעהמען." — זא ווייט דיא נאטיץ, לעבערליך העבעיא איזט דיא בעהויפטונג, דאס דיא יודען אין אראבין דעסהאלב דיא פעלווייבע-רייא אלס געשטאטטעט ערכטען, ווייל זיא נאך פאר צערשטאריונג דעם צווייטען טעמפעלס פא-לעסטינא פערלעסען אונד זאמט פאם תלמוד אונד דעסען פארשריפטען קינע אהנונג האבען! נון האט אבער דער תלמוד ניא דיא פעלווייבערייא פערבאטען, נור רבנו גרשום מאור הגולה האט גענען דיא פעלווייבערייא איינען „חרם" פערהענגט, וואס דאך פאסט יעדעס שול-קינדע בעקאנט!

* (א י ב ע ר ד ע ן ר ו ב-מ א ר ד ע ר ה א ס ט ע ר) ווירד אוס וועסטרס געמעלדעט: דיעזער הארטנעקיגע זינדער ווילל זיינע טהילנאה-מע אן דעם אן דער פאמיליע נאלד אן וואר-פא-לאטא פעראיבטען רויבמארדע נאך אימער ניכט איינגעשטעהען.

פערלאזונג

ד ע ר 1864 ער-ל א ז ע.
(ש ל ו ס.)

יע 500 גולדען געוואנגען ס' 411 ני' 21 אונד 39, ס' 547 ני' 13 אונד 47, ס' 710 ני' 25 63 אונד 91, ס' 1551 ני' 42 75 אונד 100, ס' 2110 ני' 46, ס' 2552 ני' 62, ס' 2996 ני' 48, ס' 3789 ני' 20 אונד 49; יע 400 גולדען געוואנגען ס' 528 ני' 22, ס' 547 ני' 35, ס' 710 ני' 3 אונד 52, ס' 1551 ני' 52 אונד 61, ס' 1554 ני' 73 אונד 77, ס' 2110 ני' 29, ס' 2270 ני' 19 אונד 33, ס' 2348 ני' 9 62 אונד 75, ס' 2552 ני' 2 51 אונד 84, ס' 2996 ני' 16, ס' 3789 ני' 61 אונד 70. איין אללע אב-ריגען אין דען געצאגענען פערצעהן סערען עגט-האלטענען 1350 געווינן-נוממערן פאללט דער גע-ריינגסטע געווינן אויף יע 200 גולדען.

נ ע ש ע פ ט ס ב ע ר י כ ט.

פעסטער פריזע.

נ ע ט ר י י ד ע - נ ע ש ע פ ט. פאן ווייצען וואס נעפעסערן מעסטע צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר שוואך. 8000 מעטרצ' וואורדען פערקויפט.

ו ו י י צ ע ן, טהייס- 2.0 מטרצ' 77, קילא 12.65 גולד. — 100 מטרצ' 77, ק' 12.60 גולד. 100 מטרצ' 75. קילא — 12' גולד. פעסטער-באדען 500 מטצ' 74,8 קילא 12.30 גולד. — ווי ס ע נ ב ו ר נ ע ר, 500 מטרצ' 74.5 ק' — 12' גולד. 700 מטרצ' 73,8 ק' — 12' גולד' 200 מעטרצ' 72. קילא 11.60 גולד. — 100 מעטעי-צענטנער 77, קילא 12,55 גולד. 100 מעטערצ' 79.5 קילא 12'10 גולדען, 100 מעטרצ' 75. קילא 11'90 גולדען 200 מעטער-צענטנער 74,8 ק' 11.60 גול. — 300 מטרצ' 71' ק' 11,35 גול. 300 מטרצ' 76'4 ק' 12.55 גולד. 100 מטרצ' 75,3 ק' 11,75 גולד (אללעס פער דריי מאנאטע)

ק א ר ן 8.75—9,10 גולד.

נ ע ר ס ט ע פוטשטער-וואארע — 7.30—7.60 גול. מארגי-וואארע 7.60—8,20 גולד.

ק ו ק ו ר ו ץ 6,60—6.90 גולד.

ה א פ ע ר 7.—7.70 גולד.

ר ע פ ס, קאהל פער אויגוסט-סעפטעמבער 1882 13.25—13' גולדען.

מ ע ה ל-ס ר י י ז ע (פער 100 קילאגראמס זאמטט זאק, פרייא אב פעסט:) נו' 0 : 22 גולד. 20 ק'. נומ' 1 : 21 גול. 50 ק'. נו' 2 : 20 גול. 80 ק'. נו' 3 : 20 גול. 20 ק' נו' 4 : 19 גול. 60 ק'. נו' 5 : 18 גול. 80 ק'. נו' 6 : 17 גול. 70 ק'. נו' 7 : 16 גולד. 70 ק'. נו' 8 : 15 גול. 50 ק'. נו' 8½ 14 גולד. 20 ק'. פיינע קליינע 4 גול. 50 ק'. נאבע קליינע 4 גולד. 50 ק'.

ה י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע: ערבסען אונגאריש 11—12 גול. לינזען 11—14 גול. — ראהע הירזע 6'35. — הירזע בריין 10,75—11, נאקע ווייסע באהנען 10,25—10,75, צווערגעל 11'50—12'25 גול. ליינמאטן 13.25. האנפאטען —9. גול. מאהאר — גולד. — קומעמל 25—26. גול. זוקען —. — גול. — מאהן גרויער 34'50 גול. בלויער 39 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

ש פ י ר י ט ו ס נייע מעטהאדע אים קרייז נען 33.25 גולדען. אלטע-מעטהאדע 35,75 גולדען. פער 10000 ליטער פערצענט. —

צ ו ו ע ט ש ק ע נ מ ו ס (לעקווא) באנאפער 16.—17 גולד.

ק נ אפ ס ע ר ן אונגאריש 17'50 גול.

ה א נ י נ: נעליטשערטער 30.50—32 גול' וואכס. האנינ 27'50—29,50 גולד.

ו ו א כ ס ראזענווער 121—122 גולד.

ו ו י נ ש ט י י ן 58—66 גול. יע נאך קוואליטעט.

פ א פ ר י ק פ ר ע ס ע ר י ט ע 45—48 גול.

ק ל ע ו א מ ע ן אונגאריש ער 50—60 גולד.

א ו נ ש ל י ט ט (הלב) - 46'—47, גולד.

ר י ב א ל ד א פ פ ע ל ט-ראפפינירטעס 34'50—35 גול. פער 100 קילאגראמס.

ר ע פ ס-ק ו כ ע ן 6,80 גול.

פ ע ט ר א ל ע ו מ ס 16,50 גולד.

ה י י ט ע, ווייץ נאטירען: פער 100 ק' אונגאריש קוה-הייטע 112—116 גול. אכסענהייט טראקענע 110—114 גול. ראסהייטע 10.—11. גול.

ל ע ד ע ר נעשעפט, קוה-הייטע 6—7-קילא 220—235 גולד. איינמאל פערזעטצט טערצען פאן 12—15 קילא 172—174 גולד. צווייטמאל פערזעטצט טערצען 16—18 קילא' 163—165 גולד. דריטמאל פערזעטצט טערצען 19—21 קילא 164—166 גולד.

ק א ל ב ל ע ד ע ר, בריינע 7 — 12-קילא 450—465 גולדען. גענעראבצט 6—9-קילא 325—360 גולדען פער 100 קילא.

ש א פ ו א ל ל ע. אין פאריגער וואכע וואר דאס נעשעפט גוט, — עס וואורדען 300 מעטרצ' פערקויפט. אונד צוואר: בעסערע קאמס-וואללען 93 גולד. פעסטער-באדען איינשורען 70 גולד. באנאטער צאקעל 44—45 גולד. פערעדעלטע צינאיא 66—67 גולדען. (אללעס פער 56 ק')

ו י י נ ע ר פ ר י י ז ע.

ר י ב א ל 33.75 — 34. גולד. פער 100 קילא.

ש פ י ר י ט ו ס 33.—34.25 גול. צו 25'000 ליטער-פערצענט.

ו ו י י צ ע ן, פערקויפט וואורדען 25000 מעטער-צטר, פריזע: טהייס-ווייצען 77—78-קילא 13.10—13.30 גול. פער מעטערצטר. —

ק א ר ן, אונגאריש 67—71-קילאגראמס 9.20—9,60 גולד' פער מעטער-צטר.

נ ע ר ס ט ע סלאוואקישע 9.—10,50 גולדען.

ק ו ק ו ר ו ץ, באנאטער 7.40—7,45 גולד.

ה א פ ע ר אונגאריש 8.10 — 8.35 גולדען פער מעטער-צענטנער.

ר ע פ ס באנאטער 14.75 — 15. גולד. קאהל 14,25—14 50 גולדען.

ו י י צ ע נ-מ ע ה ל נו' 0 : 22.20—23. גולד. נו' 1 : 21.—22. גולד., נו' 2 : 20—21.50 נו' 3 : 18.—19. גולדען, אללעס פער מעטער צטר.

ק א ר ן-מ ע ה ל, נו' 1 : 17.50—18.50 גולד., נו' 2 : 15.—16. גולדען פער מעטער-צטר.

ה י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע: לינזען 18—28 גולדען. ערבסען 10' — 16' גולד. באהנען 10—14 גולד. הירזעל 7.50—8. גולד' (אללעס פער 100 קילא.)

לאסטא-צישונג פאם 3-טען דעצעמבער 1881.

טעמעשוואר	82	48	38	89	81
ווין	83	77	86	40	47
גראץ	82	53	72	38	52

פערענטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פ ר ו כ ט- א ו נ ד מ ע ה ל-פ ר י י ז-ט א ב ע ל ל ע.

פ ר י כ ט ע ווייצען	קוואלישע פר. הקטשל.	פער 100 קילאגראמס
נאדראוגנאריש	74	—.— —.—
„ „ „	75	10.95 12.05
„ „ „	76	11.10 11.20
„ „ „	77	11.25—11,35
„ „ „	78	11.40—11.50
„ „ „	79	11.50—11.55
„ „ „	80	11.55—11 60
פעסטער באדען נייער	—	—.— —.—
„ „ „	75	11.50—11,60
„ „ „	76	11 65—11.75
„ „ „	77	11.80—11.90
„ „ „	78	11.95—12.—
„ „ „	79	12.—12.05
„ „ „	80	12.10—12.15
ווייסענבורגער	—	—.— —.—
„ „ „	75	11.70—11.80
„ „ „	76	11 85—11.95
„ „ „	77	12.——12.10
„ „ „	78	12 15—12 20
„ „ „	79	12,20—12.25
„ „ „	80	12.30—12.35
טהיים	75	11.70—11.80
„ „ „	76	11,85—11.95
„ „ „	77	12.——12'10
„ „ „	78	12.15—12.20
„ „ „	79	12 20—12.25
„ „ „	80	12.30—12 35

פ ר י כ ט ע	קוואלישע פר. הקטשל.	פער 100 קילאגראמס
קארן	72	9.——8.70
נדרסטע מאלץ	62	—.——.—
נדרסטע פוטשער	62	7,50—7.30
האפער	40	7,65—7.45
קוקורוץ באנאטער	75	6.80—6.85
אנדערער	73	6.70—6.65
הירזע	—	—.——.—
בא.נאטער-מאלץ 100 קג. וויצען	פר. פריה-יאהר	12.14
	„	—.—
	„	—.—
קוקורוץ	„ פריה-יאהר	7,10
נעיסטע	„	—.—
האפער	„	8,15
	„	—.—
	„	—.—
ריפס	„	—.—

באללען-מעהל		קי.	אל.
נומפער	0	22	40
„	1	21	80
„	2	21	—
„	3	20	40
„	4	19	80
„	5	19	—
„	6	18	—
„	7	17	—
„	8	16	—
דער באללען צו 100 קילאגראמס	8½	14	40
שפיריטוס: אלטע פעטראדע פרומענטע		35	—
„ נייע		33	—

קורז-טאבעללע פאם 3. דעצעמבער.

נעלד-קורז	קי.	אל.
ולבנרייאשע	—	100
דוקאטען	5	56
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נעלדר שטיק (20 פראנקס)	9	40
נאפאלעאנדאר	9	40
ריישע ריינסבאנקנאטען	—	58
20 מארקשטיק	11	57
פאפיר-רובל	1	25

לאזע.		
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאטס-לאזע	—	124
1860-ער „ נאנצע	133	50
רעטטע „ האלבע	134	—
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	174	—
רעטטע „ 50 „	174	—
רעטטע באנאטער	30	—
רעטטע רומענישע	25	—
פרייבורג-לאזע	183	—
קראקאו-לאזע צו 40 גולדען	40	—
רעגלראטס-פפאנדבריעפע-לאזע	113	—
אינסבריוקער לאזע	23	—
רודולפוס-לאזע צו 10 גולדען	17	—
וויאנער לאזע „ 20 „	21	—
שנאוצר לאזע „ 40 „	40	—
מאלאזי-לאזע „ 40 „	38	—
וולדשטיין-לאזע „ 10 „	20	—
מאלבלאזע „ 40 „	52	—
ווארזבורגער לאזע „ 20 „	22	—
פס.לינגאס לאזע „ 40 „	48	25

לאזע.	קי.	אל.
פאנטלוס לאזע צו 20 גולד'	25	40
פרייבערגער לאזע „ 100 „	128	—
רעטטע „ 50 „	65	50
וואלדשטיין-לאזע „ 20 „	30	20
ווינער שנעבערגער לאזע „ 20 „	39	—
אונגאריש-פרקוט-לאזע צו 100 גולד.	125	50
פרייס-פאל-לאזע	112	50
ווינער-לאזע	132	50

ווערט-פאפיערע	קי.	אל.
אונגאריש נאלדרענטע 6%	119	70
רעטטע צו 4 פרעצענט	90	07
אונגאריש פאפיער-רענטע	90	55
אונגאריש ווינער-נעטטאפונגען	99	30
רעטטע באנאטער	99	—
וועגענבורגישע	99	20
נאלדלאזע	102	—
נוקאריטע	100	50
אונגאריש אייזענבאהן-אנלעהען	133	40
ווייזבערגער-אנלעהען-אנלעהען	96	75
פפאנדבריעפע דער אונגאריש באדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פרעצענט	—	102
דער אונגאריש ווייסטקירכנער צו 5½ פרעצענט	103	25
דער אונגאריש אללגעמיינען באדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פרעצענט	—	100
דער אסטבאן	—	97
דער נארדבאהן	—	168

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

דיא טאַשע אונד וואַלטע זיך אין אַלדער שטילדע דאַאָן שלייכען. דיא אָפּיציערע שאָפּפּטען פּער־דאַכט: זיא ערגרייפען דען פּלבטגען אַם אַרטע אונד פּיהרטען דענזעלבען אין דיא פּעסטונג צום פּערהאָרן. מאַן אינטערזוכט דענזעלבען אויפ גענויעסטע אונד פאַנד ביא דעמזעלבען איינע פאַלל־ششענדיגע אבציכונג אַלדער טהיילע דער קאַמאַר־נער פּעסטונג, דער פּערהאַפּטעטע נאַם פאַלגענ־דעם צו פּראַטאַקאָלל: „איך הייסע דאַן מיינעל רייזע־אַ, בין אין שאַנטער אונד האבע אין דער שפּאַנישען אַרמעע אַלס קאַפּיטען גערענט, אים פּאַלייטישען גרענצען פּערלעגט איך דיא אַרמעע!“ — נון, הערים לאַסט זיך נאָך איממער נכט פּער־משהען, אין וועסטען דענסטען דעזער שפּאַנער דאַס שפּאַנס־נעשעפּט בעטרייבט, אונד ווער איהן בעאייפּפּאַנט האט, דאַס ער דיא קאַמאַרנער פּעס־טונג, דיא נאָך ניא אינגענאַמסטען וואָרדע, אבצייכ־נעטע! דיא פאַלגע פאַן קאַמאַרן האט דען שפּאַן אַם 5־טען דעזעס פּער שטאַנדס־פאַלגע אונזע־דער הייפּטשטאַדט איבערלעפּערט. דעזע האַט נין דיא אייפּאַבע, פאַן דעם שפּאַן עס הערייסט־בייגנע, אין וועסטען דעזעס שטעהט נון דער דאָך פּיהר־ליך געגענגט זין, דיא מיט דעם פּלאַנע אומגעהט, אונד פּיהרט אַדער שפּעטער מיט אינעם קרייגע צו איבערגעהען.

„(אין נ ה ל י ס ט ש ע ר א ו פּ ר ו ס.) דיא רוסישען נהיליסטען האבען אין אַדר־דער נעהייטען דרוקעריא אבגעמאַלט אינען זעלר דעזאַרגאַנערען אופּרוה פּערפּפּפּענטלרכט אונד אינטער דאַס פאַלל, נאַטעגטלרך אבער אינטער דיא אַרבייטער, פּערטהיילט. דעזער אופּרוה דייטשע צייטונגען נאַך ווייא פאַלגט: „רוסישע אַרבייטער! דיא גערעכטיגקייט פאָרדערט, דאַס דער אַרבייטערד מענש געאַכטעט ווערדע! עבען זא פאָרדערט דיא אייפאַכע גערעכטיגקייט, דאַס אין מענש, דער נכט אַרבייטעט אונד בראַט אויף דאַס־טען אונדערער לעבט, דער אַלדעגטיגען פּערבאַ־טונג אונטערוופּפאַלגט. — אין רוסלאַנד איט דיעזער דאַס פּערהאַלטנס אין אינגערהייטען. דער אַר־מע מענש אַרבייטעט פאַס פּיהרען מאַרגען בז אין דיא שפּעטע נאַכט הייגין אונד מיט הייעבייא הונגער ליידען. וואַס נוט דיא אַזט, אייט יא דוך דיא האַנד דעם אַרבייטערס דער פּאַרגעבראַכט וואָרדען. דאַס פּעלד אייט גאַהרט אונד בעבייעט — דוך דען אַרבייטער! דיא איינבאַהנען זינד עבייט — דוך אַרבייטער! דער שטערען פּיהבטפּאַלדע שטאַר־דאַהן הייזער אונד פּאַלעסטע, אייגענהייהט דוך דיא האַנד — דעם אַרבייטערס! ערע וואַהרע, יע־דער שטאַפּפּ, יעדעם גענוס־מיטטעל, יעדעם קלי־

נער נאַכטע נאָך נע עיבליכע האַטטען. מיאַטען דער נאַכטען אייטכט, מיט וועלכער איך נאַלולגע פּערטהיידיג־טע, מיאַטען דער נלעגענדען בעזייטע מוטהיגסטער מאַס־פּעקייט, וועלכע דיא יידישע פּערטהיידיגע דער פּעס־טונג נאַכט, גינג אייגע פּעסטונג נאַך דער אונדערן גינגען דיא איבערלעגענע מאַכט דער וואַטער פּעלאַרען. נור דיא פּעסטונג יאַמאַפּאַטאַ, אין וועלכע איך מיך מיט מיינען קנעכטען צוריקגאַ, קאָנגט לאַנגע גינגען דיא וואַטער שטאַנד האַרטען, דיא פּעסטונג יאַמאַפּאַטאַ וואַר אייך אי־נעם האַהען שטילען פּעלזען עבייט, פאַן אונגעגנגליכען שלוכטען אומגעבען, אונד דיא אייגע צוגענגלוכע יידשע וואַר דוך שאַנגען אונד טהרייטע בעפּעסטיגט. וועסאַמען לי־טעט פּעריאַנלך דען אונטרפּ אייך דיא פּעסטונג; אבער דיא בעלאַגערטען מאַכטען טראַטען דער פּאַרטהייהרענד אין דיא שטאַדט נעשלייטערטען פּפּיילע, שטייגע אונד בייגע־גענדען האַלצשטיקע גליכלוכע אויפּפּלעלע; דיא שטורם. אנגרייפּפּ דער וואַטער וואָרדען צוריקגעשלאַגען אונד איהר בעלאַגערונגס־ווערקייגע צערשטאָרט. אלס דאַנן דיא וואַטער מעהרעיע האַאַע עיר־הויפּען ערייכטען לייפּען, דא־מיט ווא דיא האַהע אונטערע פּעסטונגס־מויערן איבערשייטען קאָנגטן —, דא ליעס איך פּאַר אונס פּעלע פּיכטע רעדע. הייטע אויסבייטען, דאַמיט אונס דאַס פאַן דען וואַטער הערבע־נעשלייטערטע נכט טרעפּפּען קאָנגע, אונד אונטער דעם שוטצע דיעזער רונדס־הייטע ליעס איך אונטערע פּעס־טונגס־מויער עיהאַהען, זא דאַס אונס דיא וואַטער אויך אויהרען האַהען ערד־הויפּען נכט מעהר שאַדען קאָנגטען. אונד אלס דיא וואַטער דיא אייטערנען ווידדער־קאָפּפּ נע־נען אונטערע מויער ריכטעטען, ליעס איך אין אונזערן מויעדן

שטראַה־יאַקע בעפּעסטיגען, אונס דאַס געשאַה דער וואַטער אבגעשיטכטען. מיט נאַכטער מאַדעס־פּעראַכטונג וואַרטען וויר אייך דיא הראַנטשטיטענדען וואַטער פּיהר־בראַנדע, שוטפּעל אונד ווידערטע מעהר. — אבער אלדע אונזערע בעוויהנע פאַן מיטה אונד מאַפּפּעקיטס וואַרען אומגאַנגס; עס פּעהלטע אין אונזערע פּעסטונג אַן מיטגע־וואַסער אונד דאַדורך קאַם עס, דאַס דיא פּע. מאַכטטען אונד ע־מאַטטטען בעלאַגערטען איינמאַל גענגען עגדע דער נאַכט אונס איבערמיטונג אינשלייפּען. אין שפּאַן מעלרעטע דעם דען וואַטער, דיא וואַפּפּע דיא גלגענגהייט בעניטע־טען, אין דיא אַפּעסטונג צו דרינגען, אבער אמע דיא בעלא־גערטען עס אהטען, וואַרען דיא וואַטער אים בעוויטע דער פּעסטונג. אין פּיכטעלכעס עיוואַכען עיוואַטעטע דיא דוך דאַס יינגעס־נעשייא דער וואַטער אוס טיעפּע שלאַפּפּ אייפּנעשטיקטען יודען. אן נעגנע־ווער אונד פּע־טהיידיגונג וואַר נכט מעהר צו דענקען, אויך נאַדדע בייא דען וואַטער וואַר נכט צו האַפּפּען, פּעלע נאַכען זיך בעכבסט דאַדונ דען מאַן, דיא אינדרינגען וואָרדען אַן דען וואַטערן נעדרעגנעמאַכט. 40,000 מאַנן פּעראַלען וועהר דער עכסמאַנאַטלכען בעלאַגערונג אים יוהמייכען קאַמפּפּפּ דאַס לעבען. איך האַטטע מיך מיט 40 קאַמעראַ־דען אַס מאַנע דער עשטיטונג אין איינע האַהלע גע־פּלכטפּט, אונד אלס איך דא פּעראַטהען וואָרדע, אונ־טערהאַנדעלטע איך מיט דען לייטען דעם וועפּפּאַיאַן אונס דיא אינבעראַנאַט, אבער מיינע קאַמעראַדען עיקלעטען, עהער צו שפּעדבען אלס זיך צו ערגעבען, אונד פּע אייטע אונטער אונס אויסגעמאַכט וואָרדען, אונס נאַך דעם לאַוע (גוזל) איינען אַם אנדערן מאַדטען צו לאַסטען. גע־ראַדע

דוך דיא אייסלאַוגונגן קאַם עס זא הייטים, דאַס איך מיט דעם לעמעטען אינדיג בלייבע, דער מיך זין בעגעגעטע, דאַס ווייר אונס דען וואַטערן ערגעבען אַללען.“

„דאַס הייסט (פּלטטעטע פּיאַ דעם רייזיס צו), יאַוגפּפּס האַט דאַס לאַן זא נעשיקט צו לייטען נעוויאוסס, דאַס ער דער לעמעטע געבלייבען, אונד ער האַט דען אונ־דערן אינבעריגדעס, זיך מיט איהם דער וואַטטען מאַכט צו ערגעבען.“ —

„אלס איך נון צו דעפּפּאַיאַן נעפּיהרט וואָרדע (ער־עעהלטע יאַוגפּפּס ווייטער), דא פּיפּעגעהטע איך דיעזעס, דאַס ער באַלד קאַיזער ווערדען ווייד; ער נאַהם מיך דא־הער זעהר פּיינדליך אויף אונד בעהאַנדעלטע מיך מיט נאַפּטער מילדע.“

„אין יידשלים האַטטען ווייר דען אַללד פאַן יאַמא־אַמאַ מיט שרעקען פּערנאַמטען, (יאַנטע פּיאַ) עס וואָרדע אייך נעמעלדעט, דאַס יאַוגפּפּס אין דיינעם מאַפּפּען קאַמפּ־פּע נעגען דיא וואַטער נעטאַדטעט וואָרדע, אונד אין אַלל־גע דעסטען דאַבען דיא יידען אין יידשלים דען בעשלוס נעפּאַסט, דאַס אנדערקען דעם יאַוגפּפּס דיא פּיר־דיא פּערטהיידיגונג דייגען פּאַטעריאַנדס אַפּפּערטע, דוך אייגע אַללגעמיינע מיטהיזע צו ערהען. אלס אבער דאַרוך בעקאַנגט וואָרדע, דאַס ע־ר דוך דען וואַטערן ערגעבען האַט אונד דא פּיינדליך בעהאַנדעלט ווייד, פּעיוואַנדעלטע זיך דער שטערין אינבער דייגען מאַד אין בישטערן האַט נעגען אייהן — אונד ער וואָרדע אלס פּערטהאַט, אינבע־ליפּפּער אונד נעפּיינגיגער בעטראַכטטע!“

(פאַרטשעטצונג פאָלגט.)

מאטעריס-דאָרף (ברודער דער הרבנית תחי׳) ער-שיינען, דער דורך דיא קראַפט זיינער וואָרטע עס דאהין בראַכטע. דאס דער יונגע מאַנן פון אַזוי אַזוי פון דיא יאהרע אויפגענאָמען וואָרד, אינדעם ער פערזיכערטע, דאס דעמזעלבען „זכות אבותיו הצדיקים" בעשטעהען ווערדע. זיך אנגענעהאלב דיזער דריא יאהרע צום טיכטיגען ראבבינער הע-ראנציבלדען. נאך אבליך דער דריא יאהרע וואור-דע דערזעלבע טראַטץ פעלדישער פראַטעסטע דענגאך דעפינטיך אנגעשטעללט. — נון ווערדען אין דער בראַשירע נאך אינגע דוממהייטע מיט-געטהיילט: אויך דיא פראַגע: וואיס ער זיך דענן שהריש אַן שטימעל אונד בעלעשטיג, אונד זיך ניכט זאָ אינפאַך קלידע. וויא זיין פאַטער זצ״ל. דער דאך אין נאַן וצדיק מפורסם וואר? — זאָלל ער געאַנטוואָרטעט האבען: „מיין פאַטער נעהאָר-טע ניכט צו אונזערער פאַמיליע!"—דאס ווירד וואהל קיין מענש פערשטעהען. אונד דיא פערפאַססער דער בראַשירע העטטען אויך בעכסטע נעטהאַן, ווענן זיא זיא אַן עטוואס נ י כ ט ערזאהרענס העטטען, ווייטערע אונגלויבליכע מיטטהיילונגען זונד פאָלגענ-דע: ערסטענס, דער יונגע מאַנן זאס אימער אין דען כאַפּפען-הייזערן אינד קימערטע זיך ניכט אים „תפלת מנחה". צווייטענס, דאס זיין יעטציגער גראַסטער אנהענגער, איין ווייזהגזלער, פריהער ווערעראלט אפפענטליך בעריהמטע העטטע, דער יונגע מאַנן פערקריפּפּע „יין נסך" פון „יין בשר"! ער ארבייטעטע אבער שפעטער עבער נור אים דעם גרינדע דאפון, דאס דער יונגע מאַנן דיא ראַב-בינער-שטעללע ערהאלטע, אים זיך איינען לאַנ-מערגענטען אים ווייגאהנדעל פאַס האלוץ צו שאַפ-פון אין זיך.— עס זונד דעם לייטער זאַכען, וועל-בע דיא מיטגלידער דער שאַמאַטס-קוויא-נעמינדע אויך בעכסטער דיא הערייסגעבער דער בראַשירע ווערדען ב ע ו י י ז ע ן מיססען. צו זאָלטען פון-דעכטיגען ווירד דיא אַרטהאַראַכע געמיינדע אין קליינגעבוירג. אונד עבען זאָ ווענן דער יונגע ראַבבינער שווינגען: — מערקווירדיג הייבייא איזט, דאס אין דענען הייליג מדגעש נ׳ אין דעם גע-נען דיא שמאַטס-קוויא-נעמינדע אינגעפאַכטע-נען „אינד" אונטערצוגעט איזט, אבגליך דער-זעלבע אנגעברוך אים דעם גרינדע נאך פאַר דער „לוח" קליינגעבוירג. פערליעס, ווייל אויך ער ג ע-ג ע ן דיא איינאַהמע דעם יונגען מאַנגעס אלס ראַבבינער יאר! — דיא מיס זיך דיא זאַכע דאך עטוואס אנדרס פערהאלטען האבען. אלס דעזע אין דער בראַשירע דארגעשטעללט ווירד: — צום שלוסס ווירד דען נאַנעס, ווענדע דען „אינד" אונטערצוגעט האבען, צוגעריפען, דאס זיא עהער אבער דיא אַרטהאַראַכע געמיינדע געמינדע דאס רעכט צושטעהט, פון דיעזען פאַסטען אינען געאינגעטען מאַנן אין פאַר-שלאַג צו ברינגען. פאַר קורצעס שטארב אין ירושלים דער בשאף ב א ר צ ל א׳. דיא רייהע איזט נון אן דען דייטשען מאַנארכען, איינען מאַנן פון דיא שטעללע נאַמהאַפט צו מאַכען. דיא איינ-פלוסריכען האַפ-לייטע אין בערלין מאַכטען נון דעם קאַיזער ווילהעלם דען פאַרשלאַג, דען האַפ-פערעגער שטאַקער צום בישאף פאַן ירושלים צו ערגענגען. דורך זיינע אנט-סעמיטישען אומטריעבע האט זיך דיעזער מאַנן אויף זיינעם געגענזעטיגען פאַסטען צוגעמלך אינמאַלך געמאַכט. אין אין אינפאַך ווענאגען — דאס געהט וואהל איך ניכט. עס איזט דארעך אם צוגעקומענסטען, דיעזען מאַנן נאך ירושלים אלס בישאף צו זענדען. ער ווירד וואהל מיינען, דאס ער דיא בישאַפ-שטעללע אלס בע-לאהנונג פון זיינע דיענסטע אלס האַפ-פ-פרעדיגער ערהאלטע, אין דער שטאט יעראך ווירד דיעזע ע-רגענונג אלס שטראַפע פון זיינע אנט-סעמיטישען אומטריעבע זיין. קאַיזער ווילהעלם האט אין דער אנגעלעגענהייט נאך ניט ענדגילטיג בעשלאַסען. — זא ווייט דיא מיטטהיילונג דעם עגגלישען בלאַט-מעס, ווערע דיא זאַכע ניכט נאר זא ברודיג, זא קאָנגנט מאַן הערליכער אינען נישטן ווישען מאַכען, מאַן קאָנגנט געמליך זאַגען: „שטאַקער פערגעטע דאס מאַן דיא ווערן נאך ירושלים אויסטריבע, נון מיס ער זעלבסט נאך ירושלים אויסוואַנדערן!" דאס איזט אבער נור אין ווישען. אין דער טהאט ערהאַך איזט עס בעריהמליך, דאס אין זאַלך פערבריעבע-דישער ווערע-פיינד אינע בעשטראַפונג ערהאלטע, דיא וואהל מעהר אינער בעלאהנונג גליכט. ער אויאנסדיט געמליך פאַס אויפאַכטען דאַפ-פ-פרעדיגער אין בישאף! דא מיס מאַן יא אויס-יפען: הוי צרה לראש! דיא פינדע דער ווענן געלאַנגען ליידער אין דיא שפיטצע! — אבערדיעס דורפטען אינזערע אַרטען גלויבענס-גענאָססען אים הייליגען לאַנדע געוויס זיך ניכט פיינען. דאס שטאַרבע, דער בים-פיסטע ווענ-פיינד, נעטעהר דען בישאַפ-ווישען אין דער הייליגען שטאַדט אינגעהטען זאָלל!

(א י ן ש פ ו ן ג ע פ א נ ג ע ן.)

אינזערע שטאַאטס-פאַלציא בעשעפטיגט זיך אי-נגעבלידליך מיט אינעם אין גלייכער ווייזע אינ-טערעסאַנטען אלס דאַ״ביכטיגען פאַללע, אם 3. דיעזעס בעמערקטען געמליך צוויא אַפּפיציערע, דיא אין דער נעהע דער קאַמאַרינער פעסטונג שאַ-ציערטע ווענען אינען פערטען, ווערד עלגאַנט געקליידטע הערען, דיעזער ציטגעטע אויטאַ מיט פעלעם אייפער אין זיין נאַטיג-בוך הינין. אלס ער נון דיא הערראַנגאַהנדען אַפּפיציערע בעמערק-טע, נאַב ער נאַטיג-בוך אונד בלייטשטיפט אי-נען „אינד" פערהענגען זאָללען, דא זיא דאס גע-באַט אבערטראַט: „לא תטע לך אשרה, זה המעמיד דין שאינו הגון וגו׳!" — דאס איזט דאך מעהר אלס שאַרף; זא האט נאך קיינע געמינדע גע-וואַנט, ווענן דיא נאַיגי הדור נ׳ צו שפעכען! — פון דיעזע זונד אויך צוויא בריעפע מהגאון הגדול מק״ק קראַאלי אין דער בראַשירע פערפאַפפענט-ליכט, אין דענען עס הייסט, דאס דער טיטעל „אַ-טהאַדאַקס" אבערהויפט אינ-יידיש איזט אינד בלאַס דיא „ניכט-אינרטען גרעכען" (ווא דיא רוסען) בע-צייכנעט. יודען זאָללטען דאהער קיינען טיטעל אנ-נעהמען, דער איינגעטלך בייסטליכע אלטערליכע בעציכונגס! — נאך איינע טרוריגע טהאטזאַכע העכסט דיא בראַשירע הערפאַר: „פעלע יידישען איינוואָהנער אין קליינגעבוירג נעהמען געמליך, זיך דעם דער „אוסר" ערשיינען. פאַן דער טרפ-באַנגן פליש, וא דאס קילא פליש אום 10 קר׳ ביל-ליגער איזט. זא זאַגען: ווענן דיא שחיטה אין אי-גער געמינדע, דא איך דעם „שלחן ערוך" בע-רוהט, בראַם דעסהאלב אלס „גבלה טרפה" ע-קלערט ווירד, וויל זיך דיעזעלבע ניכט דער הערי-שאַפט דער אַרטהאַראַכסען לאַנגלייא אינטערוויר-פון איזט דאך דאס נאַנצע אין ערבערמליכער ש ו י י נ ד ע ל!" — דיא פערפאַססער דער בראַ-שירע העטטען בעסכער געטהאַן, דיעזע טרוריגע מהאטזאַכע ניכט צו ערוויהנען. אם זאָלבע לייטע, דיא אהנע געוויסענהאַפטע צוריטרפ-באַנגן אין-לען, אום 10 קר׳ פער קילא צו ערשפאַרען, בריכט זיך וואהל דאס ווענטהום גיע אונד נימעער צו קומען! — ווער האבען אבען אינע אינצינג אים דער ערוועהנטען בראַשירע ניר מיט ו י ר ד ע ר ו י ל-ל ע ן גענעבען. ווער הערלטען עס ערעהר פון אינ-ערע פפליכטען. דאַ״ווייס הונגי-ייען, וויא ווייט דיא פאַרטיליידענשאַפטען זיך הערייסען לאַסען, אהנע פאַר אינעם „חלול השם" צוריקשעקען, אין אי-נער צייט, אין דער אים ווייסגאַנג אין אישטיצ-ווערדיראַלט זיינע שטימע צור בעשטעפפיגונג דעם ווענטהוים ערהעבען. זאָללטען דאך דיא פאַרטיען אים ווענטהיים ווערלבסט אירגען אינגעשען קאַפּפ אונד ערע גענגנזיטיג פערדעכטיגונג אינ-שטעללען! מאַן שטעפפט אינס גענג פאַן אייסען; „אַצ׳ זאָללען ווייר אינס נאך אים אינגערן אינטער אונס גענגנזיטיג פאַרטיערען בעשטעפפען? — אלזא, גענג הינפאַן! —

(ש ט א ל ע ר — ב י ש אַ ף פ אַ ן י ר ו ש ל י ם.) דאס ענגלישע בלאַטט „דיא טי-מעס", ברינגט פאָלגענדע נאַכריכטן: בעלאַנגטליך עקסטסטיט דיא אַרדענונג, דאס ווענן דיא שטעללע אינעם בישאַפ אין דער הייליגען שטאַדט לעער ווירד, אבווענסטעלנד אינער דער איינאַפּאַשען דיא יאַמער מעהר ווייל פיר דיא יידישע רעליגיאָן אונד פיר דיא לעהרע דעם ווענטהוים. איך וואר נון דערזעלבען גע-ווענדט דיא ר׳ יוחנן בן זכאי.

„מיט אונטערשיד; (ריש פ׳ פילא) מיט אונטערשיד, דאס ר׳ יוחנן בן זכאי דען פערגען ניכט דען יאַמען צו ליעבען, אונדערן איינע אונד אַללען ווענען דער ערהאַ-מונג אונזערער הייליגען רעליגיאָן ווישען! דוא אבער וואַרסט אינסער אין יאַמער-פיינד אונד ווינשעסט דען פיינדען דען יאַמען צו ליעבען. אויך דוא האַסט דיינע יונגענצייט אין דאָס פערלעבט. וואַרסט פאַן דער יאַמישען קאַיזע-ווער פיינדליך אויפגענאָמען; דורך דיעזע נעסט וואַר-דעסט דוא נעווינסטיגאַסען פאַן דען יאַמען בעשאַמען אונד דוא וואַרסט דען יאַמען אין פיינער אינטערגעגאַנגע-„נעראַדע ווייל איך אין דאָס וואַר אונד איך דיא אַללעס נעדעשטעטיגנדע מאַכט דער יאַמער קענען לערנען, פערשטאַנד איך עס. (זאַגט פאַראויאוס) דאס איינע קלייגע מאַכט נעגען איינע זאָלך נאָסע מאַכט ניכט זא לייכט אויפקאָמען קאַנן!"

„זא פיעל איך ווייס (זאַגט פילא), האַט ר׳ שמעון בן גמליאל נלייך איינגעזעהען, דאס דוא וועגען ווערעמ פיר דיא הייליגע זאַכע אין דען מאַג לענגעסטע, ווערהאלב ער דענן אויך דיינע אבוישצונג פאַרדרעטע. אבער דורך דיינע הייסיינדע בערעדזאַמקייט, דורך דיינע ביינואַמקייט אונד שטיינואַמקייט, פערשטאַנדעסט דוא אינע זא נינסטיגע שטיממונג פיר דיך צו ערוועקען, דאס דוא אין דיינער שטעללונג בעלאַסטען וואַרדעסט."

„אבער יהנן פאַן ניסקאַלא ווייסט דענאך דיינע פיינדזעליגקייטען נענען מיך פאַרס; (זאַגט יאָזעפוס) זא

פאַלליעטאָן.

איס איינער אינטערעאַנענען ווילט.

(49-טע פאָרטזעטצונג.)

„דיא יידישע יונגע וואַרדע אין דען וואַסען גע-איכט, (זאַגט פלאַוויאוס יאָזעפוס ווייטער) אונד מיט דעם-זעלבען אייפער ווי אים נאַנגען לאַנדע דיא פאַרבריטע-נען צום קריעג בעריטכען וואָרדען. דיא יהודיסטע טע-קיקיס ענטוויקעלטע איך אין נאַלילעא, בעפעסטיגט דיא דאָרטיגען שטעדטע, ליעס 200000 מאַנן איכהבען, פאַן דענען אימער איינע הלפטע אים קריעג בעשעפטיגט וואַ, ווערדענ דיא אנדערע העלפטע דיא פערדיע בע-בוינען אונד פיר נאַהרונגס-מיטטעל אָרגען מיסטע, דער קריעג נעגען דיא ערדריקונגדע מאַכט דער יאַמער, ווערלבער אונטער דען יודען אייגע פעסטע איינריכטונג, דאס איינטהיליג צוזאַמענווירקען אַללער קרעפטע ע״פאַרדערטע, ע״ציינטע אבער ליידער אין ירושלים דיא נאָסטע אונאייניגקייט, דיא סנהדרין, אן דערען שפיטצע ר׳ שמעון בן גמליאל שאַפט, זוואַללטטע דוכאוס דען קריעג מיט דען יאַמערן; דאגעגען אבער האַטטע דער פיינדליך געזינגט ר׳ יוחנן בן זכאי אייגע בערישענדע פאַרטייא פיר זיך, ווילבע נעגען דען קריעג וואר. ר׳ יוחנן בן זכאי האט עס איינגעזעהען, דאַסס דאס יידישע ריך אונטער זאָלכען צערריטטעטען צוישטע-דען זיך ניכט מעהר לאַנגע האַלטען קאָנגע, פיר איהן דאס דערלעט עס זיך פיעל מעהר אוס דיא ערהאַלטונג דער יידישען רעליגיאָן, אלס אוס דיא ערהאַלטונג דעם יידישען ריכעס. ער זאה דיא פערפאָלגלאָזיגקייט דיעזעס קריעגעס פאַראויס אונד פערשפּראַך זיך פאַן איינער אונטערדרונג אונטער

שטאַנדען נעראַדע דאָרט, וויא איינגעקייט אונטער דען אנ-פיהרען נאַטיאָנאַלע נעווענען ווערע. צווייא דער הויפט-אנפיהרער, איך אונד יוחנן פאַן ניסקאַלא, זיך בעקעמפפענד איינאַנדער נעגענאיבער. דיא איינהיטליכע פיינדשאַפט נעגען אַלליך אים אנפאַנגע דורכדראַנגען. דער ראַמישע קאַיזע נעגא (נירון) ווערלבע נון זיינע נאַכפאָלגער בע-הערלען, נעמליך דען ווספאַזיאַן (אספסיאנוס) צום אנפיה-רער אייגער נאַכסען. ראַמישען אַרמעע נעגען דיא יודען. — אים ווייטער בעגאַב זיך ווספאַזיאַן פאַן נירון בעלאַגערטע אים נאך סיריען, ראַמערלבע בייא עגו אללע ראַמישען טרופפען אונד פערבאַנד זיך דא אויך מיט דער אַרמעע דעם אנטיס II. אונד זא צאַנען 60,000 מאַנן, אונטער דענען אויך דיא מאַנגעלאַפט דעס אגריפפא II. וואר, נעגען דיא יידישען אויפשטענדישען.

„וואהל נעמערקט; (זאַגט יעטצט פילא אים שטיל-לען צו דזיזוס) אונטער דען ראַמערן וואַרען אלזא אויך אגריפפא II. אונד וויא דוא מיר שאַן אַנגעטפט, אויך דיינע שוועסטער בערעניצע, דיא טאָכטער דער גאַטטע דעס פאַטער-לאַנדעס זיך אין דער שטימונג בעפאַנד, מיט דעם וואַנע וועספאַזיאַן, נעמליך מיט טיטוס, אין לעבענס-פערהעלט-נים אנצוקניפּפען."

יאָזעפוס וואָללטע דא אייגען שקאַנדאַל פערמיידען, מאַכטע זיך, אלס אָב מאַן יענע בעמערקונג נאַר ניכט גע-האַט העטטע אונד ערגעהלטע ווייטער: „ווספאַזיאַן פ״אַט מיט דיינער נאַסען אַרמעע אין גאַליליעא איין, וועלבעס איינגענאָמען ווערדען מוסטע, בעפאַר ער זיך נעגען ירושלים ווענדען קאָנגטע. איין פרכטבעליכער שיקען ערינעפ דיא איינוואָהנער פאַן גאַליליעא, וועלבע אייגע אַרמעע אין זאַל-

דיא יאַמער מעהר הייל פיר דיא יידישע רעליגיאָן אונד פיר דיא לעהרע דעס ווענטהוים. איך וואר נון דערזעלבען גע-ווענדט דיא ר׳ יוחנן בן זכאי."

„מיט אונטערשיד; (ריש פ׳ פילא) מיט אונטערשיד, דאס ר׳ יוחנן בן זכאי דען פערגען ניכט דען יאַמערן צו ליעבען, אונדערן איינע אונד אַללען ווענען דער ערהאַ-מונג אונזערער הייליגען רעליגיאָן ווישען! דוא אבער וואַרסט אינסער אין יאַמער-פיינד אונד ווינשעסט דען פיינדען דען יאַמערן צו ליעבען. אויך דוא האַסט דיינע יונגענצייט אין דאָס פערלעבט. וואַרסט פאַן דער יאַמישען קאַיזע-ווער פיינדליך אויפגענאָמען; דורך דיעזע נעסט וואַר-דעסט דוא נעווינסטיגאַסען פאַן דען יאַמערן בעשאַמען אונד דוא וואַרסט דען יאַמערן אין פ״ייער אינטערגעגאַנגע-„נעראַדע ווייל איך אין דאָס וואַר אונד איך דיא אַללעס נעדעשטעטיגנדע מאַכט דער יאַמער קענען לערנען, פערשטאַנד איך עס. (זאַגט פלאַוויאוס) דאס איינע קלייגע מאַכט נעגען איינע זאָלך נאָסע מאַכט ניכט זא לייכט אויפקאָמען קאַנן!"

„זא פיעל איך ווייס (זאַגט פילא), האַט ר׳ שמעון בן גמליאל נלייך איינגעזעהען, דאס דוא וועגען ווערעמ פיר דיא הייליגע זאַכע אין דען מאַג לענגעסטע, ווערהאלב ער דענן אויך דיינע אבוישצונג פאַרדרעטע. אבער דורך דיינע הייסיינדע בערעדזאַמקייט, דורך דיינע ביינואַמקייט אונד שטיינואַמקייט, פערשטאַנדעסט דוא אינע זא נינסטיגע שטיממונג פיר דיך צו ערוועקען, דאס דוא אין דיינער שטעללונג בעלאַסטען וואַרדעסט."

„אבער יהנן פאַן ניסקאַלא ווייסט דענאך דיינע פיינדזעליגקייטען נענען מיך פאַרס; (זאַגט יאָזעפוס) זא